

ПРОБЛЕМА КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ШКОЛАХ УКРАЇНИ (60-80-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)

PROBLEM OF CONTROL PUPILS' FOREIGN LANGUAGE ACHIEVEMENTS AT SCHOOLS OF UKRAINE IN THE 60-80S YEARS OF THE XX CENTURY

Метою статті є дослідження об'єктів контролю рівня сформованості іншомовних навчальних досягнень учнів у 60-80-х роках ХХ століття. За допомогою теоретичних методів дослідження (історико-педагогічного аналізу і синтезу, проблемно-генетичного та порівняльно-зіставного методів) у статті здійснено аналіз підручників і навчальних програм з іноземної мови, що дало змогу проаналізувати еволюцію об'єктів контролю знань учнів. У статті встановлено, що контроль навчальних досягнень з іноземної мови має певні особливості, адже перевірки підлягають насамперед навички й уміння. Для кожного року навчання у програмі обов'язковими об'єктами контролю вказуються знання граматики, лексики, орфографії, правил читання, уміння у говорінні, аудіюванні, читанні, письмі та мовні навички (лексичні, граматичні). У статті проаналізовано зміни, що відбувалися у розумінні об'єктів контролю іншомовних навчальних досягнень учнів: об'єкти контролю протягом 60-80-х років ХХ століття змінювалися від визначення рівня сформованості мовних навичок і мовленнєвих умінь до уміння здійснювати комунікацію іноземною мовою. У статті були сформульовані критерії та показники рівня сформованості кожного виду мовленнєвої діяльності, враховуючи, що метою навчання залишалися говоріння, аудіювання і читання. Письмо все ще розглядалося засобом навчання.

Ключові слова: іншомовна освіта, контроль, об'єкти контролю, навчальні досягнення, читання, письмо, аудіювання, говоріння, навчальна програма, підручник.

Целью статьи является исследование объектов контроля уровня иноязычных учебных достижений учащихся в 60-80-х годов XX века. С помощью теоретических методов исследования (историко-педагогического анализа и синтеза, проблемно-генетического и сравнительно-сопоставительного методов) в статье осуществлен анализ учебников и учебных программ по иностранному языку, что позволило проанализировать эволюцию объектов контроля знаний учащихся в указанный период. В статье установлено, что контроль учебных достижений по иностранному языку имеет определенные особенности, поскольку проверке подлежат в первую очередь навыки и умения. Для каждого года обучения в программе обязательными объектами контроля указываются знания грамматики, лексики, орфографии, правила чтения, умения говорения, аудирования, чтения, письма и языковые навыки (лексиче-

ские, грамматические). В статье проанализированы изменения, которые произошли в понимании объектов контроля иноязычных учебных достижений учащихся: объекты контроля в течение 60-80-х годов XX века менялись от определения уровня сформованности языковых навыков и речевых умений к умению осуществлять коммуникацию на иностранном языке. В статье были сформулированы критерии и показатели уровня сформованности каждого вида речевой деятельности, учитывая, что целью обучения оставались говорения, аудирования и чтения. Письмо все еще рассматривалось средством обучения.

Ключевые слова: аудирование, говорение, иноязычное образование, контроль, объекты контроля, учебные достижения, чтение, письмо, учебная программа, учебник.

The purpose of this article is studying of control objects of pupils' foreign language achievements in the 60-80s years of the XX century. Analysis of foreign language textbooks and curricula was carried out by theoretical methods of research (historical and pedagogical analysis, synthesis, problem-genetic and comparative methods). It made possible to depict control objects development in the mentioned above period. For every year of studying the obligatory controlled objects were grammar, vocabulary, spelling, reading rules, skills in speaking, listening, reading, writing and language skills (lexical, grammatical). This article showed the significant changes in foreign language pupils' achievements control objects development within 60-80 of XX century. This way, in the 60-s pupils' knowledge quality options were controlled, in the 70-s – pupils' proficiency levels to be represented through their knowledge, abilities and skills; in the 80-s – control on educational-cognitive pupils' activity; in the 90-s – control (assessment) of pupils' educational achievements, assessment of their competence and evaluation of pupils' achievement at the beginning of the XXI century. So, they have been varied from language and skills and speech determination to foreign language communication ability. The criteria and indicators of every type of language activity were formulated taking into account speaking, listening and reading skills achievements were the education purpose. It is shown that the foreign language educational achievements control has certain characteristics, because language skills were tested firstly. Writing was considered a learning tool.

Key words: foreign language education, control, objects of control, academic achievement, reading, writing, listening, curriculum, textbook.

УДК 37.017.42

Барбаш Є.М.,
аспірант кафедри іноземних мов
Національного університету
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка

Постановка проблеми у загальному вигляді. Проблема контролю завжди була актуальною для педагогічної теорії та шкільної практики, оскільки контроль є важливою складовою системи навчання іноземних мов, під час якого можна визначити та порівняти досягнуті результати із запланованими та внаслідок цього усунути недоліки, заповнити

прогалини у навчанні й удосконалити методику викладання. Однак, на сьогодні відсутнє цілісне дослідження, у якому було б узагальнено теорію і практику організації контролю, перевірки, оцінювання іншомовних знань, умінь і навичок та обліку навчального досвіду школярів середніх закладів освіти України у 60-80-х роках ХХ століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Науковці та педагоги-практики, які досліджують різноманітні аспекти цієї проблеми наголошують, що саме чітко налагоджена система контролю забезпечує перевірку, оцінювання, облік, аналіз інформації про процес і результати навчання. Контроль результатів навчальної діяльності учнів відіграє особливу роль у систематизації їхніх знань, умінь і навичок, у формуванні самостійності й систематичності діяльності (В. Беспалько, Н. Буханевич, Г. Ксензова, В. Оконь, В. Оніщук, Л. Одерій, Є. Перовський, М. Фіцула, О. Савченко, О. Біляковська, П. Сіковський, М. Мруга, М. Бирка, А. Будко, Л. Ващенко, Ю. Жук, Т. Лукіна, Д. Ситник Л. Смолінчук та інші).

Аналіз дидактичної літератури засвідчив, що, з одного боку, контроль результатів навчання розглядається як адміністративно-формальна процедура перевірки роботи педагогічного колективу, що слугує підставою для прийняття управлінських рішень, а з іншого – контроль визначається як частина процесу навчання або його окрема ланка, що і є предметом нашого дослідження.

Контроль результатів навчання передбачає виявлення, вимірювання й оцінювання досягнутого учнем рівня засвоєння предметних і загальнонавчальних знань, умінь і навичок, що зумовлено цілями навчання, визначеними змістом освіти, навчальними планами та програмами. Водночас слід зазначити, що у педагогічній науці 60-х років минулого століття не існувало єдиної думки щодо конкретизації цілей навчання у вимогах до результатів цього процесу. Розглянемо підходи до проблеми контролю у досліджуваній період.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Успішне опанування іноземною мовою безпосередньо залежить від ефективності процесу її навчання, одним із невіддільних складників якого є система контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів. Вона показує успішність навчального процесу в цілому.

Мета статті – дослідження об'єктів контролю рівня сформованості іншомовних навчальних досягнень учнів у 60-80-х роках ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 60-х років ХХ століття, у вітчизняній теорії навчання розробляються два підходи до контролю та оцінювання знань, умінь і навичок учнів залежно від мети навчання: змістовно-цільовий – орієнтований на виявлення досягнутого рівня знань (контроль за результатом навчання) і процесуально-діяльнісний – спрямований на характеристики процесу досягнення учнем цього результату (контроль за процесом досягнення результату) (В. Львовський). За першого підходу основними показниками визначені точність, повнота і правильність виконання завдань. Переваги контролю результатів навчання полягають у тому, що він виявляє

сильні й слабкі сторони засвоєння знань, дає відомості про темп просування учнів у навчанні. [3, с. 3]. Другий – процесуально-діяльнісний – підхід до контролю базується на розумінні того, що знання з навчального предмета розглядаються умовою розвитку особистості школяра. Такий контроль розкриває причини прорахунків у навчанні та резерви особистісного зростання учня, тому саме контроль за процесом досягнення результату має бути визначальним, а контроль за результатами відіграє лише допоміжну роль.

З тих часів поняття «об'єкта контролю» розглядалося педагогами по-різному. Власне, саме поняття «об'єкт контролю» навіть сьогодні не є однозначним. В таблиці 1 представлено визначення поняття «об'єкт контролю» різними ученими-педагогами.

Зміна підходів до навчання іноземних мов була викликана введенням Постанови Ради Міністрів СРСР «Про поліпшення вивчення іноземних мов» від 27 травня 1961 року. Так, у 60-70-тих роках ХХ століття роботи П. Зеленського, О. Миролубова, В. Цетлін та інших підкреслювали її значення та висвітлювали питання переходу від граматико-лексико-перекладних до прямого та свідомо-практичного методів навчання іноземної мови, напрямів удосконалення програм з іноземних мов для середніх навчальних закладів, інтенсифікації застосування технічних засобів навчання, удосконалення планування та проведення факультативних занять з іноземних мов, організації контролю навчальних досягнень учнів з іноземних мов у середній школі.

На початку 60-х років посилення уваги до практичного опанування іноземної мови з боку методистів суттєво змінило підхід до об'єктів контролю (Т. Передерій, Г. Рогова, Л. Садчикова). Все більше наголошувалось, що знання мовного матеріалу не може характеризувати успішність опанування мов, тому деякі методисти пропонували визначити основними об'єктами навченості учнів мовленнєві уміння та навички. З розвитком методики навчання усному мовленню, поступово формується і його контроль. Якщо раніше, перевірка засвоєння матеріалу була спрямована, переважно, на контроль і виправлення орфографічних, граматичних і фонетичних помилок, то в 60-і роки було запропоновано оцінювати й усне мовлення. Поряд з тим, основна увага також приділялася грамотності та коректності мовлення, а не вільності й спонтанності усного мовлення. Тенденції до формування та використання критеріїв оцінки усного мовлення знайшли своє відбивання і в програмах та підручниках. Відповідно до проекту «Програми німецької мови» (1965 рік) учні, які закінчують середню школу, повинні були вміти: здійснювати повідомлення в межах встановленої тематики (не менше 20 речень) і вести діалог у рамках даної ситуації

Таблиця 1

Об'єкти контролю у працях різних учених-педагогів

Роки	Автор визначення	Об'єкти контролю
1	2	3
60-і роки XX ст.	М. Данілов, І. Лернер	Якість знань учнів: повнота, глибина, системність, систематичність, усвідомленість, гнучкість, оперативність
70-і роки XX ст.	М. Єрецький, В. Краєвський, Є. Перовський, Є. Пороцький, М. Скаткін, Г. Скобелєв, В. Швець	Рівні навченості школяра, що репрезентується через його знання, уміння та навички: рівень усвідомленого сприйняття, запам'ятовування та відтворення, рівень застосування знань за зразком або у знайомих умовах, рівень творчого застосування знань у новій, раніше незнайомій учневі, ситуації
80-і роки XX ст.	Ю. Бабанський М. Сорокін	Навчально-пізнавальна діяльність учнів:
	М. Ярмаченко	– характер засвоєння навчального матеріалу (обсяг, повнота, правильність, точність знань, рівень їх осмислення, міцність засвоєння, системність, дієвість); – особливості виконання роботи – темп, старанність, вправність, бездоганне зовнішнє оформлення; – якість відповіді учня – обґрунтованість, логічність, послідовність викладу, ступінь самостійності у судженнях, культура мовлення
90-і роки XX ст.	М. Фицула	Результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
	І. Якиманська	Рівень засвоєння учнем предметних ЗУН, рівень опанування ним логічними операціями, способами та методами отримання знань
	І. Підласий, І. Харламов	Успішність учнів
	П. Підкасистий	Рівень засвоєння знань, умінь і навичок учнів, а також їх соціальний і психічний розвиток: розвиток мовлення, мислення, пам'яті, уміння застосовувати знання у стандартних і нових умовах, розв'язувати проблеми, а також сформованість мотивів навчання, моральних норм поведінки
початок XXI ст.	В. Лозова, Г.Троцько	Навчальні досягнення учнів
	В. Краєвський, А. Хуторської	Компетентності учнів
	S. Chan	Знання, уміння, навички, навчальні досягнення
	Методичні рекомендації «Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи» (Інститут педагогіки НАПН України)	Рівень навчальних досягнень учнів враховуються: – характеристики відповіді: правильність, логічність, цілісність, обґрунтованість; – якість знань; – сформованість загальнонавчальних та предметних умінь і навичок; рівень володіння розумовими операціями: – аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, робити висновки, узагальнювати тощо; – вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези; – самостійність оцінних суджень

Таблиця 2

Контроль рівня іншомовних навчальних досягнень учнів у 60-х роках XX століття

Об'єкти контролю	Вимоги до об'єктів контролю	Види контролю
Програми середньої школи 1965, 1967 років (для 11 і 10 класів відповідно)		
Усне та писемне мовлення, аудіювання, читання зі словником і без нього	– зробити повідомлення про факти або події у межах встановленої тематики (не менше 20 речень); – вести діалог за певною темою або ситуацією (14-16 реплік на двох співрозмовників); – розуміти на слух монологічне мовлення з включенням незначної кількості незнайомих слів (темп 130 слів за хвилину протягом 5 хвилин); – вміння написати простий лист у межах тематики, запропонованої програмою; – вміння читати без словника тексти, побудовані на знайомому матеріалі, до яких включено 4-5% незнайомих слів; – уміння читати зі словником тексти з новою лексикою (не більше 1214%)	Бесіда ІМ на задану тему, читання і вибіркового переклад іншомовного тексту, відповіді на питання за текстом або на теми, передача змісту прослуханого оповідання на ІМ. Безперекладна форма контролю розуміння тексту поряд із вибіркового перекладом або відповідями на питання.

Об'єкти контролю	Вимоги до об'єктів контролю	Види контролю
Підручники 60-х років (для 10-11 класів)		
Читання, самостійне читання,	Наявні вправи, спрямовані на розвиток різних видів мовленнєвої діяльності, однак їх співвідношення	бесіда ІМ на задану тему, читання і вибіркового переклад іншомовного
«підручникове» аудіювання, писемне і усне мовлення	– залежить від концептуальних поглядів авторів підручника: – тексти А, В, С для засвоєння слів, для закріплення граматичних правил, для тренування у читанні; – вправи на підготовку до усного мовлення – підстановчі таблиці, вправи на засвоєння поєднання слів; – включено перелік розмовних тем і відповідних комунікативних підготовчих вправ.	Тексту, відповіді на питання за текстом або на теми, передача змісту прослуханого оповідання на іноземній мові.

(7-8 реплік кожен). Увага, як і раніше, приділялася контролю рецептивних умінь. Говоріння перевірялося лише через монологічне мовлення [4, с. 5].

Статус іноземної мови як навчальної дисципліни у середній школі протягом 70-80-х років минулого століття мало змінився у порівнянні з попереднім десятиліттям. Проте методика викладання як наука інтенсивно розвивається, зокрема, розробляються різні аспекти контролю рівня навченості учнів, питання функцій, видів і засобів контролю. У 70-80-х роках в Україні була проведена значна робота з впровадження у шкільну практику тематичної системи контролю й оцінювання успішності учнів, ширшого застосування усної й письмової перевірки. Звісно, що ці питання опосередковано знаходять відповідний відбиток у навчальних програмах. Так, програма для восьмирічної школи 1970 року побудована за принципами попередніх періодів. Основна увага в ній приверталася проблемі читання без словника та усному мовленню, тому й на розвиток відповідних умінь був орієнтований учень, а саме, він повинен уміти: робити невеликі усні повідомлення і вести бесіду на теми, запропоновані програмою, читати без словника тексти, що вміщують знайомий граматичний матеріал і не більше 4-6 незнайомих слів на 100 слів тексту, про значення яких можна здогадатися за контекстом. Втім, починаючи з VII класу, вводиться читання текстів із застосуванням словника з метою вироблення навички самостійної роботи з текстом іноземною мовою.

У нормативних документах того періоду найактивніше декларується проблема навчання усного мовлення й читання. Так, лексичним мінімумом, закладеним у програму, є 800 слів, обсяг яких від V-го до VIII-го класу зменшується від 250 слів до 175. Програма спрямована на продуктивне використання учнем лексики та тільки тієї граматики, без якої неможливо обійтись [4, с. 5]. Тематика для розвитку усного мовлення і читання зберігає традиції попередніх років, зокрема вона будується переважно на творах, що описують життя в нашій

країні. Методи засвоєння і контролю, переважно, залишаються традиційними: перевірка техніки читання і розуміння змісту тексту зі словником і без нього (переклад), декламування віршів, відтворення діалогів.

В 70-х роках в Україні була проведена значна робота по впровадженню у шкільну практику тематичної системи контролю та оцінки успішності учнів, раціоналізації методів перевірки, ширшого застосування усної та письмової перевірки, методів графічної та тестової перевірки. Керуючись методичними листами Міністерства освіти України про тематичний облік знань, вчителі-предметники розробили дидактичні матеріали для контролю знань учнів з навчальних тем, використовуючи при цьому специфіку свого предмету, вікові особливості учнів та інші фактори. [1, с.127]

У новій програмі розгорнуто формулюються вимоги контролю до читання: 1) читати та розуміти тексти науково-популярної та суспільної літератури, які побудовані на вивченому мовному матеріалі з включенням 4-6% незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися; 2) читати та розуміти зі словником стилістично нескладні тексти з науково-популярної, суспільно-політичної та художньої літератури, які побудовані на вивченому граматичному матеріалі з включенням 6-7% незнайомих слів, зі швидкістю 1300 друкованих знаків за 1 академічну годину [5, с. 4]. Представлені вимоги передбачають підготовку учня до аудіювання через уміння читати іноземною мовою.

Безумовним досягненням у цей період стало те, що вперше об'єктом контролю засвоєння іноземної мови визначаються мовленнєві уміння, що забезпечують правильність інформації та коректність її передачі. Зокрема, критеріями визначення рівня сформованості монологічного мовлення стали «1) зміст, що відповідає темі або ситуації; 2) кількість фраз на основі засвоєних моделей; 3) різноманіття моделей» [2, с. 24].

У зв'язку з переходом на трирічну початкову освіту і початком вивчення іноземних

Таблиця 3

Контроль рівня іншомовних навчальних досягнень учнів у 70-х роках ХХ століття

Об'єкти контролю	Вимоги до об'єктів контролю	Види контролю
Програма восьмирічної школи 1970 року (10 клас)		
Побудована за принципами попередньої програми. Особлива увага привертається	– робити невелике усне повідомлення і вести бесіду у зв'язку із темою, текстом, запропонованих програмою;	Бесіда ІМ на задану тему, читання і вибіркового переклад іншомовного тексту;
читанню без словника та зі словником з метою вироблення навички самостійної роботи з текстом.	– розуміти мовлення вчителя або прочитаний текст, побудований переважно на знайомому мовному матеріалі, у якому міститься не більше 1-2 невідомих слова; – розуміти на слух текст у грамзапису, побудований на вивченому матеріалі; – відтворювати зміст прослуханого тексту; – робити усне повідомлення і вести бесіду у межах вивченої тематики, на основі текстів або кінофільму; – підготувати діалог з вивченої тематики; – після підготовки у класі зробити самостійне повідомлення; – декламувати вірші та читати напам'ять прозу.	Відповіді на питання за текстом або на тему, передача змісту прослуханого оповідання на ІМ. Безперекладна форми контролю розуміння тексту поряд із вибіркового перекладом або відповідями на питання.
Підручники 70-х років (10 клас)		
Читання без словника та зі словником, розуміння основної думки прочитаного без словника і розуміння повної інформації тексту, прочитаного зі словником. Знання з граматики	Уміння читати тематичний текст з повним його розумінням, уміння читати та перекладати, відтворювати усно значні за обсягом тематичні повідомлення. Грамматичні уміння: відмінювання дієслів, вставлення пропущених дієслів у форму, що вивчається.	Бесіда ІМ на задану тему, читання і вибіркового переклад іншомовного тексту, відповіді на питання за текстом або на тему, передача змісту прослуханого оповідання на ІМ, переважання вправ на відтворення. Безперекладна форма контролю розуміння тексту поряд із вибіркового перекладом або відповідями на питання.

мов з IV-го класу у 1980 році вводиться нова навчальна програма [6, с. 2]. Згідно з нею зменшуються вимоги до рівня володіння іноземною мовою. Основною метою навчання нова програма передбачає закладення основ практичного опанування іноземної мови, а саме опанування усного мовлення. Контролюється рівень запам'ятовування учнем граматичних структур. Фактично контроль рівня навчальних досягнень у контексті такого підходу часто мав механічний характер. У цей період здійснено перші спроби окреслити у підручнику основні критерії рівня сформованості в учнів різних видів іншомовної комунікативної діяльності. Основним прийомом контролю діалогічного мовлення є бесіда по ситуації. Основними показниками сформованості діалогічного мовлення учня виступали: відповідність бесіди заданій ситуації, кількість реплік, включаючи фрази, побудовані за моделями та зразками мови, що вивчається, наявність у репліках фраз, які стимулюють співрозмовника до продовження розмови.

До найбільш ефективних прийомів контролю розуміння повідомлення на слух відносяться: переказ рідною мовою, відповіді на запитання, знаходження серед серії тверджень того, яке від-

повідає змісту почутого. Крім того, опосередкованим показником розуміння змісту визнано швидкість читання, однак він не може застосовуватися в усіх класах.

Кінець 80-х років для українського державотворення був визначальним періодом. Так звана «перебудова» суспільного ладу, політика часткової відкритості викликали природну мотивацію до вивчення іноземних мов. Пріоритетними навичками стають комунікативні навички. Отримує подальший розвиток ідея особистісно орієнтованого навчання, значна увага приділяється психології навчання, закладаються підвалини до розробки нетрадиційних методів навчання іноземних мов.

Висновки. Таким чином, контроль рівня навчальних досягнень учнів відбиває ефективність навчального процесу загалом. Саме чітко налагоджена система контролю забезпечує перевірку, оцінку, облік, аналіз необхідної інформації про процес і результати навчання. Контроль, виступаючи компонентом навчального процесу, являє собою систему як сукупність об'єктів, методів, засобів та видів перевірки результатів навчальної діяльності учнів. В контексті досліджуваної теми зазначимо, що контроль визначався в залежності від цілей і методів викладання іноземних мов.

Контроль рівня іншомовних навчальних досягнень учнів у 80-х роках ХХ століття

Об'єкти контролю	Вимоги до об'єктів контролю	Види контролю
Програма середньої школи 1980 року (10 клас)		
Говоріння	Уміння вести бесіду,	Бесіда ІМ на задану тему,
(діалогічне і монологічне) та аудіювання Читання.	використовуючи питання і репліки на основі програмного мовного матеріалу (не менше 6 реплік). Уміння без попередньої підготовки логічно та послідовно висловитися за ситуацією, підготувати усне повідомлення, передати основний зміст почутого і прочитаного за запропонованою тематикою з висловленням власного ставлення (10 фраз). Уміння розуміти на слух мовлення у нормальному темпі до 2 хвилин. Уміння здобувати основну інформацію без словника із нових адаптованих текстів науково-популярного та суспільно-політичного характеру, що включають до 2% незнайомих слів зі швидкістю 400 друкованих знаків у хвилину. Уміння здобувати повну інформацію із нових адаптованих текстів за допомогою словника, які вміщують до 4% незнайомих слів зі швидкістю 1500 друкованих знаків за годину.	читання і вибіркового переклад іншомовного тексту, відповіді на питання за текстом або па тему, передача змісту прослуханого оповідання на ІМ, переважання вправ на відтворення. Безперекладна форма контролю розуміння тексту поряд із вибіркового перекладом або відповідями на питання.
Підручники 80-х років (10 клас)		
Аудіювання, говоріння (діалогічне і монологічне)	Діалогічне мовлення: відповідність бесіди запропонованій ситуації, кількість реплік, включаючи фрази, побудовані за моделями та зразками мови, що вивчається, наявність у репліках фраз, які стимулюють співрозмовника до продовження розмови. Аудіювання: переказ рідною мовою, відповіді на запитання, знаходження серед серії тверджень того, яке відповідає змісту почутого.	Бесіда ІМ на задану тему, читання і вибіркового переклад іншомовного тексту, відповіді на питання за текстом або на тему, передача змісту прослуханого оповідання на ІМ, переважання вправ на відтворення. Безперекладна форма контролю розуміння тексту поряд із вибіркового перекладом або відповідями на питання.

Відповідно, зміст контролю постійно уточнюється: у 60-і роки – це характеристики якості знань учнів, у 70-і роки – це рівні навченості школяра, що репрезентується через його знання, уміння і навички, у 80-і роки – це контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів, у 90-і роки – контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів, контроль успішності учнів, на початку ХХІ століття – контроль (оцінка) навчальних досягнень учнів, оцінка компетентностей учнів.

Аналогічно, об'єкти контролю протягом 60-80-х років ХХ століття змінювалися від визначення рівня сформованості мовних навичок і мовленнєвих умінь до уміння здійснювати комунікацію іноземною мовою. Так, в 60-х роках ХХ століття контролювалися сформованість усних іншомовних умінь, аудіювання, читання зі словником і без нього, а також читання, самостійне читання, «підручникове» аудіювання, писемне та усне мовлення. У 70-х роках ХХ століття окрім вищезазначеного, контролювалися також знання із граматики та навички самостійного читання без словника та зі словником, розуміння основної думки прочитаного. У 80-х роках ХХ століття ще одним об'єктом контролю стає аудіювання, робиться

спроба контролювати комунікативні навички: діалогічне і монологічне мовлення, переказ, уміння вести бесіду тощо.

Таким чином, бачимо, що у період 60-80-х років ХХ століття основними об'єктами контролю у навчанні іноземної мови були знання і сформовані на їх основі мовні навички, а також мовленнєві вміння в говорінні та аудіювання, читанні та письмі. У зв'язку з переорієнтацією навчання іноземної мови на іншомовну комунікативну освіту, де головним завданням є формування міжкультурної комунікативної компетенції, рівень володіння цією компетенцією і стає основним об'єктом контролю. Контроль рівня розвитку міжкультурної комунікативної компетенції охоплює всі її компоненти та складові: мовні, комунікативно-поведінкові, соціокультурні та інші, тобто включаючи все те, що входить у поняття культури іншомовного спілкування. При цьому в процесі контролю рівня володіння мовою доцільно орієнтуватися не на абсолютну, а відносну правильність мови, тобто досягнутий рівень комунікативної компетенції, слід оцінювати не залежно від кількості мовних помилок, а в залежності від успішності вирішення поставленої комунікативної задачі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Буханевич Н.В. Сучасні методи контролю та оцінки знань школярів. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія «Педагогіка і психологія»*. Ялта: РВВ КГУ, 2007. Вип. 14. Ч. 300 с.
2. Контроль речевих уменій в обучении иностранным языкам в средней школе / ред. В. С. Цетлин. Москва : Просвещение, 1970. 119 с.
3. Львовский В.А. Психологические требования к контролю и оценке знаний учащихся на основе решения системы задач: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. псих. наук : спец. 19.00.07 «Педагогическая и возрастная психология» ; Москва, 1988. 18 с.
4. Программы средней школы на 1964/65 учебный год. Иностранные языки. 9-11 классы. Москва : Просвещение, 1964. 24 с.
5. Программы средней школы на 1970/71 учебный год. Иностранные языки в школе. 9-11 классы. Москва : Просвещение, 1970. 30 с.
6. Программы средней школы. Иностранные языки. Москва : Просвещение, 1980. 81 с.
7. Репко І.П. Організація контролю за навчальною діяльністю учнів народних шкіл України у другій половині ХІХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка і історія педагогіки»; Харків, 2008. 278 с.
8. Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 № 1222 : Наказ МОН від 19 серпня 2016 року № 1009.